

Dosarul nr.3ra-765/22
2-16209627-01-3ra-28072022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud.: O. Parfeni)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: A. Bostan, V. Negru, A. Pahopol)

Î N C H E I E R E

02 noiembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Iurie Bejenaru
Aliona Miron

examinând admisibilitatea recursului depus de Fulga Grabovski,
în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă
de Fulga Grabovski împotriva Centrului Național pentru Protecția Datelor cu
Caracter Personal, persoană terță Tudor Munteanu cu privire la contestarea actului
administrativ,

împotriva deciziei din 22 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a
respins apelul declarat de Fulga Grabovski și s-a menținut hotărârea din 24 martie
2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani,

c o n s t a t ă :

La 11 noiembrie 2016, Fulga Grabovski a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal
solicitând anularea Deciziei nr.216 din 08 octombrie 2016 privind suspendarea
operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal, adoptată de către
directorul Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal ca fiind
ilegală, nemotivată, abuzivă, emisă cu încălcarea dreptului petiționarei la un proces
echitabil, dar și a limitelor competențelor instituției emitente.

În motivarea acțiunii a indicat că, la 12 octombrie 2016, aflându-se la
domiciliul din str. XXXXX, a recepționat, prin intermediul lucrătorului oficiului
poștal, o scrisoare a Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter
Personal prin care a fost informată că urmează să se prezinte pe 25 octombrie 2016,
ora 10:00, la sediul Centrului în calitate de persoană asupra căreia planează bănuială
rezonabilă privind comiterea faptelor prevăzute de art.74¹ alin.(2), (3) și (4) din
Codul Contravențional.

Totodată, a primit spre executare decizia nr.216 din 08 octombrie 2016 privind
suspendarea operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal, prin care a
fost informată despre faptul că pe perimetrul imobilului în care domiciliază este
montat un sistem video pe care îl gestionează și prin intermediul căruia are loc

prelucrarea ilegală a datelor cu caracter personal și care este îndreptat spre spațiul privat ce cuprinde latura bunului imobil situat în mun. XXXXX, cât și spațiul privat ce excede hotarul de delimitare dintre cele două imobile menționate mai sus, contrar voinței subiecților de date cu caracter personal (locatari), în acest fel fiind colectate date cu caracter personal - aspecte ale vieții intime și private.

A mai fost informată că, prin decizia respectivă instituția pârâtă ar fi efectuat un control în privința faptelor invocate și ar fi constatat indubitabil existența dispozitivului video de captare a imaginilor care sunt montate pe perimetrul bunului imobil din mun. XXXX și a cărui unghi de captare excede spațiul deținut cu titlu de folosință/proprietate a Fulgăi Grabovski.

A mai indicat că nu este de acord cu decizia pârâtului și o consideră ilegală, nemotivată, abuzivă, nesusceptibilă de a fi executată din lipsa faptelor invocate, a detaliilor suficiente pentru identificarea posibilității executării deciziei respective (dispozitivele vizate sunt neidentificabile), a dovezilor, precum și fiind emisă cu încălcarea dreptului petiționarei la un proces echitabil și la prezumția nevinovăției.

Consideră reclamanta că, constatările Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal privind săvârșirea actelor ilicite imputate au avut loc fără știrea și participarea sa, fiindu-i încălcat dreptul egalității armelor și unui proces contradictoriu. Nu i-au fost aduse dovezi în susținerea vinovăției sale. Nu înțelege despre ce fel de dispozitive se menționează în decizie, poziționarea acestora fiind descrisă într-un mod foarte vag, neclar, lipsit de precizie, ca fiind situat „pe perimetrul bunului imobil din mun. XXXX, nefiind prezentate alte date de identificare a acestuia. Or, imobilul din str. XXXX cuprinde un teren de 0,021 ha și mai multe construcții. Nu sunt aduse drept dovezi niciun fel de imagini concrete ce ar viza sau capta careva persoane concrete sau viața privată a acestora, sau vreo constatare a unui organ avizat, specialist etc. privind existența dispozitivului în cauză.

A mai indicat reclamanta că, decizia vine în dezacord cu textul citației nr.02-13/1530 din 08 octombrie 2016 a Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, parvenită în adresa sa odată cu decizia atacată, prin care a fost invitată la sediul instituției pentru 25 octombrie 2016, ora 10:00 pentru a fi audiată în cadrul procesului contravențional pornit. Citația respectivă conține mențiunea că petiționara are calitatea de „persoană în privința căreia planează bănuială rezonabilă privind comiterea faptelor prevăzute de art.74¹ alin.(2), (3) și (4) din Codul Contravențional”. Astfel, constatarea din textul deciziei nr.216 din 08 octombrie 2016 precum că, reieșind din circumstanțele constatate, Fulga Grabovski prelucrează date cu caracter personal contrar prevederilor art.4, 5 alin.(1), 12 și 23 din Legea privind protecția datelor cu caracter personal, depășește evident limitele existenței bănuielii rezonabile, or, consideră că odată ce există doar o bănuială rezonabilă cu privire la existența unui fapt sau săvârșirea unei fapte, nu poți să constăți cu certitudine că fapta a fost săvârșită.

Consideră reclamanta că decizia pârâtului s-a bazat pe suspiciune și nu pe stabilirea vinovăției petiționarei, fapt ce a dus la încălcarea prezumției de nevinovăție a acesteia. Or, fără ca vinovăția unei persoane să fie stabilită în mod legal și fără ca acea persoană să fi avut prilejul de a exercita dreptul său de apărare, orice act sau decizie a unei autorități publice referitoare la ea se reflectă sentimentul că este vinovată, este ilegală (cauza Minelli vs Elveția, 1983).

Faptele invocate în decizia nr.216 din 08 octombrie 2016 privind suspendarea operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal nu corespund realității, iar petiționara a fost privată de dreptul de a le contesta sau pune în discuție, de a aduce dovezi în sprijinul nevinovăției sale.

De asemenea, decizia este nesusceptibilă de executare din lipsa mijloacelor suficiente de identificare a posibilității de executare, dar și a faptelor invocate.

Decizia mai conține constatări abuzive în materie cadastrală, instituția emitentă depășindu-și atribuțiile prin prisma constatării unor fapte ce țin exclusiv de competența organelor cadastrale - Î.S. „Cadastru”, Administrația Publică Locală și a instanțelor naționale de judecată, cum ar fi „încălcarea spațiului privat ce excede hotarul de delimitare dintre cele două imobile”, avându-se în vedere imobilele din XXXX și str. XXXXX, imobile care nu au fost separate niciodată în natură.

A mai menționat că pe rolul instanțelor naționale au loc mai multe procese de judecată ce au drept obiect stabilirea hotarelor dintre imobilele menționate, și respectiv nici organele cadastrale naționale, nici instanțele de judecată, nu pot stabili până în prezent unde vine hotarul în natură sau cel juridic între cele două terenuri adiacente, dar Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal a făcut-o. Este pe cât de hilară, pe atât de tristă această situație, căci încalcă grav dreptul petiționarei la viață privată și de familie, dar și dreptul proprietarei imobilului din str. XXXX la proprietate privată, precum și la un proces echitabil. De asemenea, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal își încalcă atribuțiile, substituindu-se autorității cadastrale și celei judecătorești, prin aceste constatări abuzive și contrare legii.

Prin încheierea din 31 ianuarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani Tudor Munteanu a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu.

Prin hotărârea din 24 martie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani a fost respinsă, ca neîntemeiată, cererea de chemare în judecată formulată de Fulga Grabovski împotriva Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, persoană terță Tudor Munteanu privind contestarea actului administrativ.

Invocând ilegalitatea hotărârii instanței de fond, la 25 aprilie 2017, Fulga Grabovski a declarat apel împotriva hotărârii din 24 martie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani solicitând admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii contestate, și pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

Prin decizia din 22 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Fulga Grabovski și s-a menținut hotărârea din 24 martie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

Fiind investită cu judecarea cauzei, instanța de apel a apreciat că prima instanță just a statuat că decizia nr.216 din 08 octombrie 2016 a fost adoptată în contextul atribuțiilor Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, direct prevăzute de normele Legii cu privire la protecția datelor cu caracter personal, cu respectarea competenței și respectiv în conformitate cu procedura stabilită de legea specială.

Prin urmare, instanța ierarhic inferioară a concluzionat că, instanța de fond corect a reținut faptul că, la adoptarea deciziei contestate, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal a respectat prevederile legale relevante speței, punctând în acest context, că ultimul a examinat plângerea lui Tudor Munteanu în conformitate cu prevederile Legii nr.133 din 08 iulie 2011, iar în

temeiul art.20 alin.(1) lit.a), e), p) și art.27 alin.(3) al acestei legi, a fost emisă decizia în cauză.

Totodată, instanța ierarhic inferioară a apreciat, ca fiind declarativ, argumentul invocat de Fulga Grabovski precum că instanța de fond a aplicat eronat normele de drept material, nefiind prezentate careva probe care ar dovedea contrariul.

La 11 iulie 2022, Fulga Grabovski a depus recurs motivat împotriva deciziei instanței de apel solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei din 22 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 24 martie 2017 a Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani cu emiterea unei noi decizii prin care să fie admisă integral acțiunea formulată de Fulga Grabovski.

În susținerea recursului a indicată că în pofida faptului că a atenționat instanțele de contencios administrativ despre caracterul ilegal al deciziei, atât sub aspect procedural, cât și pe fond, acestea au decis contrariul.

Menționează că ulterior emiterii deciziei recurate, a fost emisă decizia irevocabilă din 15 iunie 2022 a Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău, prin care s-a menținut hotărârea din 3 septembrie 2021 a Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana în cauza contravențională Fulga Grabovski, prin care a fost constatată lipsa faptului contravenției de prelucrare ilicită a datelor cu caracter personal, prevăzute de art.74¹ alin.(2), (3) și (4) CC.

Astfel, consideră că s-a creat o situație stupidă, contrară legii și logicii juridice elementare în care există două hotărâri opuse pe aceeași faptă, aceleași circumstanțe, și asta datorită legislației lacunare în materia protecției datelor cu caracter personal, dar și a interpretării eronate de către autoritatea emitentă a actului administrativ contestat și de către instanțele de contencios administrativ, a acestei legislații, ce a permis crearea unei astfel de situații absurde, neconforme cu dreptul la un proces echitabil și cu principiul non bis in idem, despre care a atenționat instanțele ierarhic inferioare în căile de atac exercitate.

Mai indică că instanța de apel, depășindu-și competențele, a emis o decizie ilegală prin care o învinuiește de săvârșirea unei fapte contravenționale pe care nu a săvârșit-o și care nici nu mai este încriminată de Codul contravențional, textul de lege fiind neconform cu standardele internaționale și garanțiile minime pentru justiția penală. Deoarece circumstanțele cauzei denotă constatarea, de către aceeași autoritate publică - Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal - în două acte diferite, a aceleiași fapte incriminate subsemnatei - de prelucrare ilicită a datelor cu caracter personal, și anume: decizia nr.216 din 08 octombrie 2016 privind suspendarea operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal și procesul-verbal cu privire la contravenție nr.02-11/164/16-015 din 18 septembrie 2017. Consideră, ca aceasta a săvârșit un abuz ab initio, abuz ce urma să fie reparat de instanțele judecătorești investite cu examinarea acestor două cauze: instanța de contencios administrativ și instanța de jurisdicție penală.

Mai consideră că anume instanța contravențională deține competența stabilirii existenței/inexistenței faptei incriminate în adresa subsemnatei de către autoritatea pârâtă. Iar instanța respectivă a stabilit lipsa faptei prevăzute de art.74¹ alin.(2), (3) și (4) din Codul contravențional, cu trimitere la prevederile art.4, 5 alin.(1), 12 și 23 din Legea privind protecția datelor cu caracter personal.

În aceste condiții, opinează că Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal s-a pripit atunci când a constatat, anterior desfășurării procesului

contravențional în privința subsemnatei, faptul prelucrării datelor cu caracter personal al vecinilor din str. XXXX prin decizia contestată în prezenta cauză.

Deși, Legea privind protecția datelor cu caracter personal permitea, într-adevăr, la data emiterii deciziei, autorității pârâte să suspende prelucrarea datelor cu caracter personal, ca măsură preventivă într-un eventual proces contravențional pornit împotriva persoanei, aceasta nu permitea constatarea faptului prelucrării în cadrul unei proceduri administrative, lipsite de garanțiile unui proces echitabil.

În această ordine de idei, menționează că este total greșită constatarea instanței de apel referitor la faptul că a fost citată pentru a da explicații, astfel nefiindu-i încălcat dreptul la un proces echitabil. Or, citația Centrului a primit-o odată cu decizia nr.216 din 08 octombrie 2016 și se referea la procesul contravențional abia pornit.

Reiterează că nu a fost citată înainte de emiterea deciziei respective, nu a fost înștiințată despre existența sau examinarea plângerii, nu i-au fost adresate un minim de întrebări pentru a confirma/infirma comiterea faptelor imputate, decizia emisă fiind bazată în totalitate pe declarațiile vecinului său, cu care se află în conflict de ani buni.

Consideră ilicită desfășurarea a două proceduri distincte - administrativă și contravențională - în paralel, de către aceeași autoritate publică, pe aceeași plângere și pe aceleași circumstanțe.

De asemenea, consideră că sunt ilegale hotărârile instanțelor judecătorești ce confirmă în fapt comiterea de către subsemnata a unor fapte contravenționale, fără a conține o motivare adecvată, bazată pe elemente de probă minime, făcând trimitere la o singură citație a Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, ca fiind de natură a conferi legalitate procedurii administrative desfășurate în privința sa sau a dovedi cele imputate.

De altfel, procedura administrativă nici nu a fost desfășurată, deoarece nu a fost întocmit nici un dosar administrativ pe caz.

Mai indică că existența deciziei nr.216 din 08 octombrie 2016 privind suspendarea operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal determină iminența pornirii unui nou proces contravențional și anume, în temeiul normei prevăzute de art.74³ din Codul contravențional, pentru neîndeplinirea deciziei.

Sub acest aspect, menționează că a și primit deja o astfel de înștiințare de la Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, fiind amenințată cu întocmirea procesului-verbal cu privire la săvârșirea contravenției în temeiul normei pre citate, în caz de nesupunere și neexecutare a deciziei nr.216 din 08 octombrie 2016.

Mai notează că decizia Curții de Apel Chișinău nu i-a fost comunicată de instanța emitentă. A luat cunoștință de textul deciziei tocmai din materialele cauzei contravenționale pornite în privința sa, la 10 iunie 2022.

Astfel, consideră că se află în interiorul termenului de 30 de zile prevăzut de art.245 alin.(2) din Codul administrativ.

Reiterează, că și în fața instanțelor ierarhic inferioare și în fața instanței de jurisdicție contravențională, din materialele prezentate instanței lipsesc absolut orice probe pertinente și concludente privind funcționarea sistemului sau dispozitivului de supraveghere video, de fapt nici nu este arătat sau descris undeva: din ce este acesta alcătuit, care părți funcționează, de către cine a fost cercetat. În decizia nr.216 din

08 octombrie 2016, ca și în procesul-verbal anulat, este indicat faptul că „unele elemente ale sistemului de supraveghere video sunt îndreptate spre spațiul privat ce cuprinde latura bunului imobil situat la adresa XXX, cât și spațiul privat ce excede hotarul”.

Aceste fapte de asemenea sunt neveridice, deoarece nimeni nu cunoștea la acel moment unde era amplasat hotarul dintre cele două proprietăți - XXXX și XXXX, fapt probat prin hotărârea irevocabilă din 14 iulie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani în cauza civilă nr.2-11/17 privind obligarea Agenției Servicii Publice să stabilească hotarele imobilului din XXXX, hotărâre ce a fost executată abia în anul 2021.

Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal nu a efectuat în toată perioada examinării cazului dat nici o acțiune de control direct asupra așa-zisului dispozitiv de supraveghere video, contrar dispozițiilor Ordinului Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal nr.14 din 12 mai 2014, art.16 cu privire la aprobarea Regulamentului privind controlul legalității prelucrărilor de date cu caracter personal.

În final, recurenta se consideră nedreptățită și înjosită prin adoptarea deciziei contestate, în lipsa oferirii unor garanții minime de exercitare a dreptului la apărare.

La 08 august 2022, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, persoanei terțe Tudor Munteanu copia recursului depus de Fulga Grabovski, cu înștiințarea despre necesitatea prezentării referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele cauzei.

La 25 august 2022, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal a expediat referința la recursul depus de Fulga Grabovski împotriva deciziei instanței de apel, solicitând declararea recursului inadmisibil.

În susținerea referinței a indicat că recurenta a depus recursul cu depășirea termenului prevăzut de art.245 din Codul administrativ.

Totodată, referitor la fondul cauzei, consideră că instanțele ierarhic inferioare au examinat cauza multiaspectual.

La 28 octombrie 2022, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Fulgăi Grabovski și persoanei terțe Tudor Munteanu referința depusă de Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, pentru informare.

Examinând admisibilitatea recursului depus de Fulga Grabovski, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată inadmisibilitatea acestuia, din următoarele motive.

Prin Legea nr.116 din 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul Administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) din Codul administrativ, prezentul cod a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019.

Conform art.258 alin.(3) Cod administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru

procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate doar a noilor reglementări procedurale.

Respectiv, procedura de contencios administrativ dedusă judecătii în prezenta speță în partea procedurală, urmează a fi judecată prin prisma dispozițiilor Codului administrativ, aprobat prin Legea nr.116 din 19 iulie 2018, iar în partea materială urmează a fi aplicate prevederile legale în vigoare la momentul emiterii actelor administrative ce se contestă, și anume a Legii contenciosului administrativ, nr.793 din 10 februarie 2000 (abrogată la 1 aprilie 2019).

În conformitate cu art.246 alin.(1) și (2) lit.d) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere. Recursul se declară inadmisibil în special când recursul a fost depus după expirarea termenului stabilit la art.245 alin.(1).

Conform art.245 alin.(1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Totodată, regulile generale ce țin de calcularea termenelor în materie de contencios administrativ sunt reglementate prin prisma art.195 din Codul administrativ potrivit căroră procedura acțiunii în contencios administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.

În conformitate cu art.110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Conform art.111 alin.(1)-(4) din Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească. Termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade. Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului. Dacă începutul curgerii termenului se determină prin începutul unei zile, această zi se include în termen.

Potrivit art.113 din Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Pornind de la prevederile legale menționate supra, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ menționează că, termenele procedurale stabilesc regimul optim pentru realizarea justiției, fiind o modalitate de ordonare a realizării acțiunilor procedurale și fortificarea securității raporturilor juridice. Exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, căror li se subsumează și instituirea unor termene, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă.

Din actele cauzei cert rezultă că, la 22 mai 2018 Curtea de Apel Chișinău a pronunțat, în ședință publică, dispozitivul deciziei contestate (f.d.248, vol.I).

Instanța de recurs menționează că la materialele cauzei nu se regăsesc înscrisuri cu privire la notificarea recurentei dispozitivul deciziei instanței de apel.

Ține de menționat că, în dispozitivul deciziei din 22 mai 2018, Curtea de Apel Chișinău a indicat cu suficientă claritate căile, termenul și modul de atac al acesteia prevăzut de legislația în vigoare.

Sub acest aspect, instanța de recurs notează că, potrivit prevederilor art.389 alin.(7) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data emiterii deciziei recurate, decizia instanței de apel poate fi atacată cu recurs în modul stabilit de prezentul cod.

Totodată, în conformitate cu art.434 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data emiterii deciziei recurate, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Distinct se reține că, decizia din 22 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost publicată pe Portalul Național al Instanțelor: www.instante.justice.md, la 13 iulie 2018.

Instanța de recurs punctează că, hotărârile instanțelor judecătorești, pronunțate de judecătorii și de curțile de apel, sunt transferate din Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor pe portalul național al instanțelor de judecată, în regim real (pct.7-8 și 17 din Regulamentul privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești pe portalul național al instanțelor de judecată și pe pagina web a Curții Supreme de Justiție, aprobat prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr.658/30 din 10 octombrie 2017).

Potrivit acestor prevederi, scopul existenței portalului național al instanțelor de judecată îl constituie susținerea unui mediu informațional virtual și accesibil pentru cetățeni. Informațiile publicate pe portalul național al instanțelor de judecată și pe pagina web a Curții Supreme de Justiție includ lista cauzelor fixate pentru judecare, hotărârile instanței de judecată, citațiile în fața instanței și alte informații relevante pentru justițiabili.

Materialele cauzei atestă că la 11 iulie 2022, Fulga Grabovski a depus recurs motivat împotriva deciziei din 22 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, cu încălcarea evidentă și excesivă a termenului legal de 30 de zile prevăzut la art.245 alin.(1) din Codul administrativ, în speță, patru ani de zile.

De altfel, recurenta Fulga Grabovski a participat la examinarea cauzei atât în cadrul ședințelor de judecată a instanței de fond precum și în cadrul ședințelor de judecată de examinare a cauzei în ordine de apel, fapt ce se denotă din conținutul proceselor-verbale al ședințelor de judecată. Totodată, pe parcursul examinării cauzei de instanțele ierarhic inferioare recurenta a fost reprezentată și de avocatul Filipp

Druța, în temeiul mandatului nr.0978798 din 22 noiembrie 2016, anexat la materialele cauzei (f.d.16, vol.I), care, de asemenea, a participat la ședințele de judecată de examinare a cauzei inclusiv de către instanța de apel.

În acest context, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră important de a accentua că apelanta/recurenta Fulga Grabovschi precum și reprezentantul acesteia, avocatul Filipp Druța au fost prezenți la ședința de judecată din data de 22 mai 2018, în cadrul căreia a fost pronunțat dispozitivul deciziei recurate.

Or, conform art.218 lit. c) din Codul administrativ, participanții la proces care s-au prezentat cel puțin o dată în ședința de judecată pe parcursul examinării acțiunii în contencios administrativ sau au efectuat acte de procedură în contextul examinării acțiunii în contencios administrativ nu pot invoca lipsa citației pentru efectuarea actelor de procedură la o dată ulterioară.

Astfel, participanții la proces, fiind interesați de soarta soluționării litigiului în care sunt implicați, trebuie să demonstreze un rol activ, manifestând comportament de bună-credință față de drepturile și obligațiile sale procedurale. În acest sens, reclamanta/apelanta/recurenta trebuia să facă uz de toate drepturile sale procedurale, pentru a lua cunoștință de decizia instanței de apel pronunțată asupra fondului cauzei.

Prin urmare, recurenta a dispus de suficient timp de a-și valorifica dreptul de a declara recurs în interiorul termenului legal.

Sub acest aspect, instanța de recurs menționează că Fulga Grabovski nefiind de acord cu soluția instanței de fond a depus cererea de apel conform rigorilor, prin urmare, recurenta fiind prima interesată de progresul procedurilor judiciare în cauza deferită judecătii, urma să manifeste diligență sporită în vederea respectării termenilor stipulați de legiuitor pentru demararea procedurii în ordine de recurs.

Or, fiind cea interesată de soluționarea cauzei în ordine de recurs, Fulga Grabovski trebuia să întreprindă toate măsurile necesare de a-și proteja dreptul de acces la instanță, după cum sugerează și jurisprudența CEDO, prin efectuarea actului de procedură până la expirarea termenului prevăzut de lege, la caz, prin depunerea recursului în termen. Drept consecință, intervine aplicarea sancțiunii procedurale prevăzută la art.246 alin.(2) lit.d) din Codul administrativ de declarare a recursului inadmisibil.

Conform art.24 alin.(1) din Codul administrativ, participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează că neexercitarea oricărei căi de atac și neîndeplinirea oricărui alt act de procedură în termenul legal atrage decăderea din drept, afară de cazul când legea dispune altfel sau când partea dovedește că a fost împiedicată printr-o împrejurare mai presus de voința ei să efectueze acțiunea în termen.

Prin prisma art. 24 alin. (1) din Codul administrativ, reclamanta/apelanta/recurenta avea obligația prezumată de a manifesta diligență și

atitudine activă și la un interval rezonabil de timp să se intereseze prin mijloace eficiente dacă a fost sau nu pronunțată decizia recurată. Această acțiune procesuală era vital necesară pentru întreprinderea măsurilor de protejare a dreptului de acces la instanță și declararea în termen a căii de atac (recursul), în caz contrar intervenind cu titlu de sancțiune procedurală, declararea recursului inadmisibil.

În cazul din speță, recurenta a depus recursul împotriva deciziei instanței de apel cu omiterea excesivă a termenului de demarare a căii de atac în ordine de recurs, după scurgerea a patru ani de zile de la pronunțarea deciziei contestate.

Buna-credință prezumă că partea este obligată să respecte termenele prevăzute de lege, or, termenul de recurs este considerat un termen imperativ, absolut și peremptoriu, astfel că nerespectarea acestuia atrage ca și consecință după sine decăderea părții din dreptul de a mai exercita această cale de atac.

Prin urmare, nerespectarea termenului de depunere a recursului se datorează în exclusivitate comportamentului pasiv al Fulgăi Grabovski, care trebuia să dea dovadă de responsabilitate și atitudine activă, folosindu-se cu bună-credință de drepturile și obligațiile sale procedurale. Or, admiterea spre examinare a unui recurs tardiv poate duce la încălcarea principiului securității raporturilor juridice garantat de art.6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

În această ordine de idei, instanța de recurs apreciază, ca fiind declarative, argumentele invocate de Fulga Grabovski în justificarea omiterii evidente și excesive a termenului de depunere a recursului împotriva deciziei instanței de apel.

Completul specializat menționează că importanța termenelor procedurale este dictată de faptul că ele determină regimul temporar optimal pentru realizarea justiției, pe de o parte, mobilizează cercetarea cauzei, pe de altă parte contracarează urgentarea nejustificată a realizării drepturilor și obligațiilor procesuale, reprezentând instrumentul prevenirii uzării de către participanții la proces cu rea-credință de drepturile lor procedurale. Neexecutarea dispozițiilor normelor de drept material determină aplicarea sancțiunilor procedurale, cu survenirea efectelor negative.

La caz, este notabil că certitudinea legală impusă regulilor procedurii de contencios administrativ, în calitate de condiție sine qua non a unui proces echitabil, vizează atât drepturile recurentului, cât și ale intimatului, astfel încât instanța de contencios administrativ, nefiind în drept de a substitui voința legislatorului materializată în conținutul normelor de procedură, în vederea exonerării recurentului de sancțiunile procedurale din motivul înțelegerii greșite de către acesta a efectelor legale.

Imperioasă speței este și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, potrivit căreia reglementarea referitoare la formalitățile și termenele ce trebuie respectate pentru exercitarea unei căi de atac urmărește să asigure o bună administrare a justiției și, în particular, să respecte principiul securității raporturilor juridice și că cei interesați trebuie să aibă posibilitatea de a se aștepta ca aceste reguli să fie aplicate. Aceste termene urmăresc mai multe scopuri importante, și anume, să garanteze securitatea juridică, fixând un termen pentru acțiuni, să pună pe eventualii pârâți la adăpost de plângeri introduse foarte târziu, care ar fi, probabil, mai dificil de combătut, și să împiedice nedreptățile ce s-ar putea produce dacă tribunalele ar fi chemate să se pronunțe în legătură cu evenimente consumate cu

mult timp în urmă, plecând de la elemente de probă cărora nu li s-ar mai putea acorda credit și care ar fi incomplete din cauza timpului scurs (cauza Brumărescu c. României, cauza Marckx c. Belgiei).

De asemenea, în cauza *Bodiu vs Republica Moldova* Curtea a considerat că prin admiterea recursului după scurgerea unei perioade considerabile de timp și în absența vreunei explicații plauzibile de ce nu a făcut-o mai devreme, a adus la zero tot procesul judiciar, care s-a finalizat cu o decizie definitivă și executorie și astfel a constituit *res judicata*. În plus, renunțarea la o astfel de hotărâre, după ce va deveni definitivă și neaplicabilă, va constitui o ingerință în dreptul beneficiarului hotărârii de a se bucura de această posesie. Astfel, Curtea a constatat încălcarea principiului securității raporturilor juridice și încălcarea dreptului la un proces echitabil în sensul art.6§1 din Convenție.

Imperioase speței sunt și dezideratele statuate de CtEDO în cauza *Pononyov vs Ucraina*, conform cărora, deși, în speță nu este vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces după un interval considerabil de timp prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși reînnoirea acestui termen după o perioadă îndelungată și pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac. Curtea a recunoscut că este în primul rând la discreția instanțelor naționale să decidă în privința extinderii termenului limită pentru declararea unui recurs, însă această discreție nu este nelimitată. Instanțelor li se cere să aducă motive. Unul din motive poate fi, de exemplu omisiunea autorităților de a informa părțile despre decizia adoptată în privința cauzelor acestora. Chiar atunci, totuși, posibilitatea extinderii nu poate fi nelimitată, din moment ce părțile trebuie să i-a măsuri în intervale rezonabile de timp pentru a afla despre progresul procedurilor judiciare despre care aceștia cunosc. În fiecare caz, instanțele naționale trebuie să verifice dacă motivele privind extinderea termenului limită pentru recurs poate să justifice ingerința în principiul *res judicata*, în special dacă legislația națională nu limitează discreția fie în ceea ce privește timpul sau motivele pentru extinderea termenului limită. În acest caz, Înalta Curte a reiterat că, ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protecția drepturilor sale de acces la justiție.

În atare circumstanțe, declararea recursului depus de Fulga Grabovski, ca fiind inadmisibil este compatibilă cu respectarea prevederilor Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

În susținerea opiniei enunțate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ amintește că art.6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor și a Libertăților Fundamentale ale Omului îi garantează fiecărei persoane dreptul de a sesiza o instanță cu orice contestație referitoare la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil. În practica sa constantă, Curtea a reiterat că „dreptul la instanță”, la fel ca și dreptul de acces, nu are un caracter absolut. În această privință Curtea Europeană, în multe cauze similare, nu exclude ipoteza că interesele unei bune administrări a justiției pot să justifice impunerea unui termen de exercitare a căii de atac (*cauza Bacev vs. fosta Republică Iugoslavă a*

Macedoniei; Kemp vs. Luxemburg; Diaz Ochoa vs Spania), în care CEDO a reiterat că termenul fixat de legea internă este o restricție ce guvernează accesul la justiție.

În circumstanțele menționate, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara recursul depus de Fulga Grabovski, ca inadmisibil în temeiul art.246 alin.(2) lit.d) din Codul administrativ.

Conform art.230, 245, art.246 alin.(1) și (2) lit.d) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de Fulga Grabovski, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Iurie Bejenaru

Aliona Miron